

Den röda ballongen

En poetisk och stark filmklassiker om en liten pojkes längtan efter en vän.

Rekommenderad från förskola och åk 1

En filmhandledning av
EVA WESTERGREN

Filmens handling

En dag när sexårige Pascal är på väg till skolan ser han en stor röd ballong som sitter fast högt uppe i en lyktstolpe. När han hämtat ner ballongen förvandlas plötsligt vardagen till ett spännande äventyr. Pascal tar med ballongen till skolan och på vägen hem gör ballongen att Pascal bekantar sig med många olika människor. Men när han glädjestrålade kommer hem med ballongen får han inte ta med den in i lägenheten för sin stränga farmor. Pascal beslutar sig då för att trotsa sin farmor och öppnar fönstret för ballongen. Under de dagar som följer blir ballongen hans bästa vän. Den följer honom utan att vara fastbunden. Den busar och leker med honom och försvarar honom mot rektorn. Men ballongen väcker också avundsjuka hos de andra lite större pojkarna i kvarteret. De följer efter Pascal och försöker ta ballongen. En dag blir han omringad och pojkarna tar med sig ballongen till en ödetomt högt uppe i Montmartre. Medan Pascal försöker befria ballongen skjuter en av pojkarna på den med en slangbellsa. Ballongen sjunker ihop och luften pyser sakta ut. Som en sista dödsstöt trampar en av pojkarna på den. Av den strålade vackra ballongen är det nu bara en röd gummitrasa kvar på marken. Medan Pascal sörjer sin förlorade vän rymmer alla ballonger i staden från sina ägare för att komma till Pascals undsättning och trösta honom. När ballongerna i alla regnbågens färger lyfter Pascal högt över Paris takåsar blir han lycklig igen.

Fantasin en livsviktig funktion

Filmen *Den röda ballongen* handlar om ett möte som lyfter vardagen till något större. Filmen gestaltar hur konkreta behov av vänskap, trygghet och frihet blir till erfarenheter om vad som är viktigt i livet utifrån barnets synvinkel. Filmen berättar också om fantasins betydelse för vår överlevnad. När Pascal hämtar ner ballongen som fastnat i lyktstolpen blir det ett sätt att gripa tag i

Pascal med sin röda ballong – en ballong som hjälper honom att bli modigare och starkare.

livet. Den magiska ballongen hjälper Pascal att bli synlig och får honom att bli både stark och modig och att våga ta plats. I filmen finns en konkret handling som barn redan i förskoleåldern kan relatera till. Samtidigt har fantasin, ballongens magiska egenskaper och gestaltningen av pojkens och ballongens relation en dimension som också handlar om inre tankar och känslor. Den gestaltar en värld som många kanske inte ännu hittat ett språk för att berätta om.

När barn får möjlighet att använda alla sina sinnen för att återge och gestalta de upplevelser som film kan ge hittar man också ord och uttryck för att beskriva de känslor som bilderna väcker. Man vidgar sitt språk och förstår att film även kan visa hur människor ser ut inuti.

Ju mer man har sett, hört och upplevt i livet desto mer material har man att arbeta med i sin fantasi men också det omvända gäller. Fantasin kan användas som ett sätt att vidga erfarenheten. Genom att se hur andra hanterar livet får man en möjlighet att förflytta sig ut i något tidigare okänt. För barn som ännu inte har så stora livserfarenheter kan filmen ge möjligheter att spegla den egna personen mot någon som i en fiktiv värld upplevt andra saker och gjort nya erfarenheter.

Att sätta igång det egna berättandet

För att kunna arbeta med alla de associationer som barn kan få av filmens berättelse kan man låta dem återberätta vad de sett i egna bilder och ord. Att utgå från starka scener som barnen själva valt och samtala kring kan vara ett

sätt att tillsammans öva sig i att formulera egna tankar kring filmens teman. Med filmen som utgångspunkt kan barn lära sig att tänka tillsammans och hitta ord och uttryck för nya erfarenheter. Vem är egentligen den här pojken som vi möter i filmen och hur har han det? Varför behöver han ballongen?

Längtan efter en vän

När Pascal går ut ur sitt hus på morgonen verkar allt vara som vanligt. Den lilla katten sitter där och väntar på att bli klappad. Pascal tänker på skolan som väntar och på den stränge rektorn. Plötsligt ser han ballongen.

I filmen blir Pascals utsatthet och längtan efter närhet och vänskap tydlig med det omgivande samhället som fond. Mot det grå stadslandskapet med sina stängda fönsterluckor och människorna som jaktar fram i morgontrafiken blir ballongens röda färg som en stoppsignal för omgivningen. Plötsligt ser alla också barnet som håller i ballongen. Ballongen blir en vän som Pascal kan lita på. Någon han alltid vill ha med sig och som väntar på honom efter skolan. Något som han vill ta med sig hem och visa upp. Som han kan busa och leka med.

★ Berätta om hur Pascal har det? Vilken förändring innebär ballongen för Pascal? Hur reagerar de vuxna på ballongen; människorna som Pascal möter på gatan, rektorn, Pascals farmor, den lilla flickan med den blå ballongen?

Att ha kraft mot de som är starkare

Filmen handlar om en liten pojkes var-

dag i Paris för femtio år sedan. De vuxna som uppfostrar Pascal är ganska stränga. Han har en farmor som inte vill att ballongen ska få komma in i lägenheten och som tvingar honom att gå i kyrkan. I skolan får ballongen inte heller vara med. När ballongen ändå smiter in i klassrummet låser rektorn in Pascal som straff. Pascal verkar också ganska ensam. Vi möter inga kompisar utom ballongen. De andra pojkarna i kvarteret jagar och hotar Pascal för att komma över hans ballong.

Det är inte lätt för Pascal att klara sig mot alla som är större än honom. Men ballongen hjälper honom att bli modigare så att han vågar trotsa de som är starkare. När rektorn glömmer att han låst in Pascal följer ballongen efter honom tills han släpper ut Pascal och när farmor tvingar Pascal att gå i kyrkan busar den så att Pascal kan smita. Ballongen gör honom också både listig och snabb när gänget av pojkar försöker ta ballongen.

★ Varför vill farmor inte att Pascal skall få ta in ballongen? Vad gör ballongen när den inte får följa med? Hur reagerar rektorn när ballongen följer efter? Vad är det för kraft som ballongen har som gör att Pascal vågar vara olydig? Varför blir de andra barnen avundsjuka på ballongen? Vad är det som gör att man blir avundsjuk på något som någon annan har? Vad är det som de vuxna ser i ballongen som gör dem arga? Är de också avundsjuka?

★ Fundera över hur de vuxna i filmen är. Har man rätt att straffa barn som varit olydiga? Filmen är gjord för femtio år sedan, kan man fortfarande möta personer som liknar rektorn? Hurdana är vuxna mot barn i dag om man jämför?

★ Hur tänker pojken som skjuter på ballongen med slangbellan? Hur tänker han som trampar på ballongen när den redan ligger på marken och luften håller på att gå ut? Hur känner han sig efteråt? Vad är det som driver pojkarna att förstöra ballongen? Hur kan man klara sig mot dem som är starkare och större än man själv i verkliga livet?

En kamp om liv och död

När den vackra stora röda ballongen sjunker ihop och dör under några otroligt långa minuter är det som om själva livet tar slut. Allt det vackra och spännande som ballongen fått Pascal att uppleva finns inte mer. Vi kan alla dela hans smärta över att behöva skiljas från en kär vän. Ballongen har tagit fram det som Pascal längtade och drömde om. När Pascal otröstlig sitter vid den döda ballongens sida ser vi hur alla ballonger i

staden kommer till honom och lyfter honom högt över Paris takåsar. Med ballongernas hjälp lämnar han den grå staden under sig och flyger mot solen. Scenen med ballongens död och de andra ballongerna som kommer till undsättning handlar om både död och uppståndelse. De känslor som Pascal med ballongens hjälp upplevt finns kvar i honom. Och fantasin och tanken på allt som fanns i ballongen kommer att hjälpa honom att överleva.

★ Samtala om hur det känns när en kär vän dör. Vad tänker pojken när han sitter bredvid ballongen? Vad är det som gör att de andra ballongerna kommer till honom? Hur känns det att flyga över hus-taken som Pascal gör i slutet? Vart är han på väg och vad kommer att hända med honom senare i livet?

Att arbeta med ord och känslor

Vilka mänskliga egenskaper rymmer ballongen? Låt barnen rita/måla starka scener som de kommer ihåg från filmen. Sätt upp bilderna på tavlan i tidsföljd.

Låt varje barn berätta om sin bild. Vilken scen är den hämtad från och varför har man valt just den? Vad gör pojken och ballongen på bilden och vad känner de? Hur ser det ut runtomkring?

Med hjälp av en förstora ballong som man sätter intill respektive bild kan man prata om och be barnen beskriva vilka egenskaper ballongen har just i den här scenen. Skriv orden inuti ballongen Alla kan hjälpas åt att hitta rätt uttryck.

När man gått igenom de olika scenerna kanske man kommer fram till de egenskaper som också svarar mot de behov som Pascal har i livet. Det som han saknar och som han behöver ballongen för att uppleva. Tänkbara egenskaper som ballongen innehåller kan då vara: Vänskap, fantasi, trygghet.

★ Vad står dessa egenskaper för i förhållande till det som barnen upplevt i filmen? Be dem beskriva i egna ord. Kanske ordet "vänskap" handlar om att rädda en vän ur en knipa, att hjälpa varandra, att kunna leka och lita på? Att man behöver fantasi för att våga vara olydig? Att trygghet också är att inte vara rädd för den som är starkare?

★ Kring barnens tankar växer värderingar och åsikter fram som har med deras egen vardag att göra. De vidgar sitt språk och lär sig berätta om sin egen inre värld. Det kan också få dem att fundera över vilka mekanismer som styr deras eget liv. Vem bestämmer? Vem är starkast? Vem är man rädd för? Hur man kan påverka och förändra?

Om staden Paris och miljön

Filmen beskriver vardagen i Paris för femtio år sedan med ett myllrande gatuliv, med brevbärare, små butiker, katter och arga tanter, med dofter och färger. Där finns karaktärer och utseenden som man sällan ser på film i dag.

★ Prata om hur vardagen ser ut och hur barnen upplever miljön. Är det mycket som skiljer femtiotalets Paris från den vardag vi lever i nu? Vilka olika yrken möter vi i filmen? Hur var det för barnen på den tiden? Hur var skolan, vad gjorde de på fritiden? Vilka dofter och ljud kan man känna och höra i filmen. Hur doftar det på den egna gatan där man bor? Vilka ljud kan man höra?

Om Albert Lamorisse

Albert Lamorisse var en mycket äventyrlig man som fick idén till *Den röda ballongen* en dag när han åkte motorcykel på en av Paris stora boulevarder och såg en ballong sväva mot skyn. Det satte igång hans fantasi. Men att framställa den mycket mänskliga ballongen krävde mycket uppfinningsrikedom och det gick åt 25.000 ballonger innan filmen blev klar. Filmen fick Guldpalmen för bästa film 1956 i Cannes. Det var första och enda gången som en barnfilm vunnit det priset och efteråt visades filmen i skolor i hela Frankrike. Filmen visades också i Sverige både i skolor och på bioografer. Efter *Den röda ballongen* fortsatte Lamorisse att göra äventyrliga och tekniskt avancerade filminspelningar, ingen film blev dock så berömd som *Den röda ballongen*. Lamorisse omkom i Iran 1970 när han filmade från en helikopter.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Frankrike 1956

Originaltitel: Le ballon rouge

Regi & manus: Albert Lamorisse, Michel Pézin

Foto: Maurice Leroux

Musik: Pierre Vuillemin

I ROLLERNA

Pascal Lamorisse

Sabine Lamorisse

Georges Sellier

Vladimir Popov

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 36min

Format: Normalbild 1:1,37

Ljudsystem: Mono

Censur: Barntillåten

Svensk premiär: 7 januari 1957

DISTRIBUTION

Svenska Filminstitutet, Box 27126, 102 52 Stockholm Tel. 08-665 11 00, fax 08-661 18 20 www.sfi.se

